

Bosna i Hercegovina
Agencija za državnu službu

Босна и Херцеговина
Агенција за државну службу

Broj: 03-34-2-132-1/20
Sarajevo, 13.2.2020. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 18-02-2020			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03-50-18		468	120

- INSTITUCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

PREDMET: *Pojmovi radnog staža, penzijskog staža i staža osiguranja, pojašnjenje, dostavlja se.*

Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija), ali i druge institucije Bosne i Hercegovine u svom radu susreću se sa pojmovima radnog staža, penzijskog staža i staža osiguranja kao i njihovog priznavanja, od kojih neki nisu na odgovarajući način definisani ili postoje nedoumice u definisanju istog. Agencija je do sada dala samo pojašnjenje radnog iskustva (akt 03-34-2-781/16 od 21.9.2016. godine), ali ne i ovih ostalih pojmova, s obzirom da isti služe u različite svrhe (radno iskustvo služi samo u svrhu prijave na oglas i postavljenja na radno mjesto). Stoga je potrebno pojasniti pojmove radnog staža, penzijskog staža i staža osiguranja, kao i način njihovog dokazivanja, a ovo pojašnjenje je zasnovano na mišljenjima i drugim aktima Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite Republike Srpske, Federalnog zavoda za penzijsko – mirovinsko i invalidsko osiguranje (PIO-MIO), te Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje (PIO) RS.

1. **Radni staž** kao pojam dugo vremena nije bio zakonski regulisan, a čak ni sada nije jedinstveno regulisan na području cijele Bosne i Hercegovine. Međutim, prema Mišljenju Ministarstva pravde BiH, broj 09-02-4-10441/19 od 10.12.2019. godine, radni staž jeste vrijeme provedeno u radnom odnosu kod poslodavca i kao takav je institut radnog prava (za razliku od penzijskog staža i staža osiguranja koji su instituti socijalnog prava). Za postojanje radnog staža nisu od značaja radno mjesto na kojem je lice radilo (što je značajno za radno iskustvo), ni prijava nadležnim organima (što je od značaja za penzijski staž), niti uplata doprinosa (što je od značaja za staž osiguranja). Za postojanje radnog staža samo je od značaja da je određeni period proveden na radu i u radnom odnosu kod određenog poslodavca, a za njegovo dokazivanje da je o tome izdata javna isprava. Radni staž za zaposlene u institucijama je bitan za ostvarivanje određenih prava iz radnog odnosa, kao što su dodatak na platu, naknadu za prekobrojnost i raspolaganje, uvećanje godišnjeg odmora, itd.

Kada su u pitanju javne isprave kojima se dokazuje radni staž, tradicionalno se isti dokazivao radnom knjižicom, a po potrebi i potvrdom ili uvjerenjem. Naime, uvjerenja ili potvrde koja izdaju poslodavci, a posebno kada je poslodavac državni organ ili javnopravno tijelo, imaju značaj javne isprave i dokazuju ono što se u njima potvrđuje ili određuje, uz mogućnost dokazivanja da podaci u njima nisu tačni, ali u odsustvu jačih protivdokaza, podaci iz njih se moraju uzeti kao istiniti. Međutim, situacija se ovdje mijenja, jer su u Federaciji Bosne i Hercegovine radne knjižice prestale važiti čime je njihova dokazna snaga ako potiču iz tog entiteta, znatno smanjena (iako iste nastavljaju dokazivati ono što je u njima upisano). U svakom slučaju, kako zakoni niti drugi propisi ne predviđaju hijerarhiju dokazne snage javnih isprava, što i nije odlučujuće ako dokazi iz jedne javne isprave ne

isključuju dokaze iz druge, to se dokazivanje radnog staža ravnopravno može vršiti kako uvjerenjem ili potvrdom, tako i radnom knjižicom. Kada određeni period radnog staža nije upisan u radnu knjižicu, tada je relevantan radni staž obuhvaćen potvrdom ili uvjerenjem, posebno u slučaju kada u tom periodu u radnu knjižicu ništa nije upisano. Jedino u slučaju kada bi u radnoj knjižici bio upisan drugi poslodavac, ili bi drugi upis u radnoj knjižici pobijao podatke iz potvrde ili uvjerenja (nezaposlenost, zaposlenje u inostranstvu), trebalo bi se provesti dodatno utvrđivanje pribavljanjem dodatne potvrde ili uvjerenja od poslodavca. Radni staž se načelno (iako ne neophodno) podudara sa penzijskim stažom, dok se sa posebnim stažom može ali ne mora podudarati. Zaključno, radni staž je dokazan ako o njemu postoji potvrda ili uvjerenje i/ili je isti upisan u radnu knjižicu.

2. **Penzijski staž i staž osiguranja:** ovi pojmovi su propisani zakonima o penzijskom i invalidskom osiguranju važećim na teritoriji Bosne i Hercegovine, koji su zakoni u pojmovnom smislu usaglašeni u oba entiteta. Tako je penzijski staž svo vrijeme provedeno u osiguranju, koje obuhvata i staž osiguranja (kao period za koji su uplaćeni i doprinosi, a može biti i sa uvećanim trajanjem), te posebni staž kao priznati staž za vrijeme provedeno u oružanim i policijskim snagama (i na eventualno drugim zadacima), za vrijeme rata.

Za obaveze iz radnog odnosa načelno je jedino relevantan staž osiguranja, a to je period proveden u osiguranju **za koji je poslodavac uplaćivao doprinose**, te pod istim uslovima i beneficirani staž. Staž osiguranja, uključujući i staž osiguranja sa uvećanim trajanjem, relevantan je konkretno kod prestanka radnog odnosa. I ovdje su podaci iz radne knjižice od sekundarnog značaja, odnosno validni podaci o stažu osiguranja su isključivo oni kojima raspolažu nosioci osiguranja, odnosno Federalni zavod za PIO-MIO i Fond za PIO RS, te se kod prestanka radnog odnosa od njih trebaju pribavljati ovi podaci.

Što se tiče posebnog staža, s obzirom da se ovaj staž odnosi na period rata, ratnog stanja, odnosno neposredne ratne opasnosti, isti može ali ne mora biti obuhvaćen radnim stažom, i to kod istog subjekta (vojna lica i policajci kojima je u strukturama odbrane, vojske ili policije priznat radnopravni status), ali i kod drugog pravnog lica (što se odnosi na lica koja su pristupila oružanim snagama, uz istovremeno postojanje radnog odnosa kod drugog poslodavca). Inače, sam po sebi posebni staž nije od značaja za obaveze niti prava iz radnog odnosa, već samo kod ostvarivanja prava na penziju kod nosioca osiguranja nakon prestanka radnog odnosa.

Pored posebnog staža, penzijski staž takođe obuhvata i period proveden u osiguranju za koji poslodavac nije uplatio doprinose, te za prava i obaveze iz radnog odnosa prema zakonima Bosne i Hercegovine isti u načelu nije relevantan, a može takođe biti relevantan kod ostvarivanja prava na penziju kod nosioca osiguranja nakon prestanka radnog odnosa, i to samo u određenim slučajevima, za šta je nadležan nosilac osiguranja.

Posebno pitanje koje je potrebno razjasniti predstavlja uplata doprinosa prije izbijanja rata u Bosni i Hercegovini, kao i za vrijeme rata (ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti). Ovdje je od odlučujućeg značaja stav Federalnog zavoda za PIO-MIO s obzirom na njegovo pravno sljedništvo sa Društvenim fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine Sarajevo, koji je bio jedini nosilac osiguranja na teritoriji Bosne i Hercegovine do aprila 1992. godine. S tim u vezi, Federalni zavod za PIO-MIO je više puta ponovio stav da se uplata doprinosa do aprila 1992. godine ne dovodi u pitanje za sva zaposlena lica, osim za lica koja su obavljala privatnu djelatnost (obveznici samostalnih djelatnosti). Dakle, za lica koja su bila zaposlena u državnim organima, društvenim preduzećima i ustanovama smatra se da su do 31.3.1992. godine izvršene sve uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje. Ovakav stav postoji zbog toga što Federalni zavod za PIO-MIO smatra da se, imajući u vidu način funkcionisanja bivše SDK i nemogućnosti isplate plate bez istovremene uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, ne može dovoditi u pitanje uplata doprinosa zaposlenicima bivših (kako navode) državnih preduzeća i ustanova. Naprotiv, za period nakon aprila 1992. godine, da bi isti bio obuhvaćen stažom osiguranja, potrebno je da su za isti u matičnoj evidenciji nosilaca osiguranja evidentirani podaci o uplatama doprinosa.

Znači, period do aprila 1992. godine se za sve zaposlene koji nisu obavljali privatnu djelatnost, računa u staž osiguranja, dok je za period nakon toga potrebno da su kod nosilaca osiguranja evidentirani podaci o uplatama doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Agencija smatra da će ovo pojašnjenje pomoći institucijama da donose pravilnije odluke vezano za prava i obaveze iz radnog odnosa, ali i da će isto pomoći i zaposlenim u institucijama prilikom njihovog ostvarivanja prava iz radnog odnosa, zbog čega sugerišemo da se sa istim upoznaju i zaposleni u institucijama.

Prilog: Mišljenje Ministarstva pravde BiH,
br. 09-02-4-10441/19 od 10.12.2019. godine

Dostavljeno:

- naslovu
- arhiva

DIREKTOR

Neven Akšamija

05

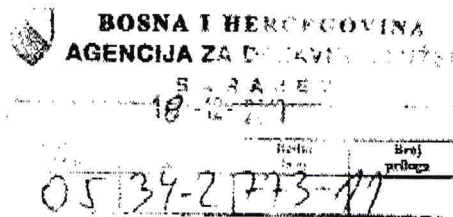
Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO PRAVDE

Босна и Херцеговина
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

Broj: 09-02-4-10441/19
Sarajevo, 10.12.2019. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU
Trg BiH broj 1
71000 SARAJEVO

PREDMET: Mišljenje, dostavlja se -

Veza: vaš akt broj: 05-34-2-773-10/19 od 6.12.2019. godine

Povodom vašeg akta, broj i datum prednji, a postupajući u okviru zakonom utvrđenih mjerodavnosti, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine daje slijedeće

MIŠLJENJE

Člankom 155. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH”, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) propisano je da isprava koju je u propisanom obliku izdalo tijelo u granicama svoje mjerodavnosti, a koja može biti prilagođena elektroničkoj obradi podataka, kao i isprava koju je u takvom obliku izdala institucija koja ima javne ovlasti (javna isprava), dokazuje ono što se u njoj potvrđuje ili određuje, te da je dopušteno dokazivati da su u takvoj ispravi, činjenice neistinite potvrđene ili da je sama isprava neispravno sastavljena. Nadalje, člankom 162. stavak (1) istog Zakona, propisano je da su tijela uprave Bosne i Hercegovine dužna izdavati uvjerenja, odnosno druge isprave (certifikate, potvrde i dr.) o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju. Pod uvjetima utvrđenim spomenutom stavkom (1), institucije koje imaju javna ovlaštenja, izdaju uvjerenja, odnosno druge isprave o činjenicama u vezi s poslovima koje, sukladno zakonu, obavljaju. Nadalje, st. (3) i (4) istog članka regulirano je da se uvjerenja i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija moraju izdavati u skladu s podacima službene evidencije, te da takva uvjerenja, odnosno druge isprave, imaju značaj javne isprave, a pod službenom evidencijom podrazumijeva se evidencija ustanovljena zakonom ili drugim propisom ili općim aktom institucije koja ima javna ovlaštenja. Pored rečenog, potrebno je spomenuti i kako je člankom 82. Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13 i 93/17), propisano da o pravima uposlenika iz radnog odnosa odlučuje poslodavac, rješenjem, uz primjenu na odgovarajući način odredbi Zakona o upravnom postupku.

Također, važno je istaknuti i to da su u Federaciji Bosne i Hercegovine radne knjižice prestale važiti, temeljem članka 176. Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH”, br. 26/16 i 89/18), te se vraćaju radniku, ali su zadržale značaj javne isprave, dok u Republici Srpskoj odredbe Zakona o radu („Službeni glasnik RS”, br. 1/16 i 66/18) sadrže pojam radne knjižice kao javne isprave, te su iste još uvijek važeće (čl. 259. – 262. Zakona o radu).

Najprije je važno istaći da zakonima Bosne i Hercegovine nije reguliran pojam radnog staža, ali se iz kompletnog smisla instituta može smatrati da je radni staž vrijeme provedeno u radnom odnosu kod poslodavca, pri čemu je radni staž institut radnog prava, te je u svakom slučaju potpuno odvojen od pojmova mirovinskog staža, staža osiguranja i sl. koji su pojmovi socijalnog prava, odnosno prava mirovinskog osiguranja.

Nadalje, a kako je gore navedeno, uvjerenja ili potvrde koja izdaju poslodavci, a posebice one koja izdaju javnopravna tijela, imaju značaj javne isprave i dokazuju ono što se u njima potvrđuje ili određuje, uz mogućnost dokazivanja da podaci u njima nisu tačni, ali u odsustvu jačih protudokaza, podaci iz njih se moraju uzeti kao istiniti. S druge strane, radne knjižice također predstavljaju javne isprave, s tim da je zbog prestanka važenja istih u Federaciji Bosne i Hercegovine, njihova dokazna snaga, ako potiču iz u tog entiteta, znatno smanjena.

Neovisno od toga, zakoni, niti drugi propisi, ne predviđaju u načelu hijerarhiju snage javnih isprava, što i nije odlučujuće ako dokazi iz jedne javne isprave ne isključuju dokaze iz druge. U konkretnom slučaju to bi značilo da ako je određeno razdoblje radnog staža obuhvaćeno podacima iz uvjerenja, a u radnoj knjižici u istom razdoblju ništa nije upisano, tada je institucija dužna prihvatiti razdoblje koje je obuhvaćeno samo uvjerenjem zbog, u najmanju ruku, jednakosti ova dva dokazna sredstva. Drugačije bi bilo kada bi u radnoj knjižici bio upisan drugi poslodavac ili bi drugi upis u radnoj knjižici (primjerice da je u istom razdoblju evidentirana neuposlenost ili uposlenje u inozemstvu), pobijao podatke iz uvjerenja, ali i tada bi se moralo provesti dodatno dokazivanje, pribavljanjem ponovnog uvjerenja od poslodavca i slično.

U konačnici možemo zaključiti da, ako uposleni ima, kao dokaz o radnom stažu, izdato uvjerenje ili potvrdu, institucija je dužna uzeti taj radni staž kao validan, bez obzira što isti ili jedan njegov dio, nije upisan u radnu knjižicu, osim ako u radnu knjižicu u tom istom razdoblju nije upisano nešto drugo, na primjer drugi poslodavac, neuposlenost i slično.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

- Naslovu,
- a/a.

